

9. august 2024

Høring om alkoholpolitisk handlingsplan og retningslinjer 2024-2028

I OGT takker for muligheten til å levere høringsuttalelse til planen.

I OGT i Norge er en rusforebyggende medlemsorganisasjon i vekst. Vi driver ruspolitisk påvirkningsarbeid, forebyggende tiltak og et utstrakt sosialt arbeid for rusavhengige og for barn og unge. Vi jobber for at det skal være lett å ta rusfrie valg og vil bidra til et trygt og inkluderende samfunn. I OGT er en livsytelsesåpen og partipolitisk uavhengig medlemsorganisasjon og er godt etablert landet over. I Kristiansand har vi en tydelig tilstedeværelse med lokalavdeling og vi driver Sammensenteret. I OGTs visjon er at mennesker over hele verden får leve frie og meningsfulle liv uten at alkohol og andre rusmidler hindrer dette.

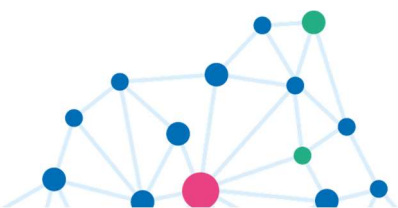
Skjenkerelement og overordnet arbeid for alkoholpolitikk i kommunen er en viktig oppgave, og målsettingen må være å forebygge og redusere helseskader ved alkoholbruk. Når det skal vedtas nye retningslinjer er det de folkevalgte som er ansvarlig for hvor mange timer det åpnes for skjenking i kommunen, men det er ikke bare tilgangen på alkohol som avgjøres. Dette arbeidet vil også påvirke hvor mange oppdrag politiet får, hvor mye trafikk det er på legevakten og hvor mange som vil føle på en uro av å være i sentrumsstrøk på kveldstid.

Kapittel 2.3.2 - Skjenketider

Skal skadevirkningene av alkohol reduseres og alkohollovens formål ivaretas må totalkonsumet reduseres. Det er en tydelig sammenheng mellom vold og alkohol¹. Sannsynligheten for voldsutøvelse øker med økende alkoholinntak og beruselsesfrekvens. 70-80 prosent av de som er innblandet i voldsepisoder er påvirket av alkohol. Ofte er både utøver og offer alkoholpåvirket, og mer enn halvparten av all alkoholrelatert vold involverer de som bare drikker «nå og da».

En betydelig andel av voldssituasjonene oppstår på eller like utenfor skjenkesteder. Blant voldsskadede pasienter ved Oslo legevakt hadde volden i 20 prosent av tilfellene skjedd på eller umiddelbart utenfor et skjenkested, ifølge en rapport utgitt av Oslo skadelegevakt i 2013. En undersøkelse gjennomført av Helsedirektoratet i 2014 viser at 36 prosent av befolkningen føler det er utrygt å oppholde seg i sentrum av hjemkommunen sin på kveldstid. Det er kvinner og unge som er mest utsatt for plager av andres alkoholinntak, derfor er det næringsvennlig å føre en politikk som korter ned på åpningstidene for skjenking. Kortere skjenketider fører til mindre fyll og uro og dermed vil tilbudene i sentrumsstrøk framstå mer appellerende for alle. For å sikre trygge og gode byrom er det viktig å ta i bruk tiltak som nytter. Derfor oppfordrer I OGT til skjenketider som gjenspeiler dette.

En studie gjennomført av SIRIUS i 2011 av de 18 største bykommunene i Norge i perioden 2000–2010 viste at én times utvidelse av skjenketiden førte til en økning i voldstilfeller på nattestid i helgene på om lag 17 prosent. Resultatene fra undersøkelsen viste også at effekten er symmetrisk, slik at antall voldstilfeller går tilsvarende ned ved én times tidligere stenging. Dette ser man også fra andre land.

Folk ønsker ansvarlige skjenketider

Tidsinnkrenkingen for alkoholgruppe 3 er satt til kl. 24.00 og alkoholgruppe 1 og 2 er satt til kl. 01.00 i henhold til alkohollovens normaltid og det er forbudt å servere alkohol etter kl. 03.00. Kommunen må, etter forskrift, selv sette skjenkestopp innenfor makstiden og mange kommuner velger tidligere skjenkestopp. Tidligere skjenkestopp har bred folkelig oppslutning og en undersøkelse gjennomført av Sentio i 2019 viser at seks av ti mener at maksimaltiden for skjenking bør være kl. 02.00 eller tidligere. Bare 17 prosent ønsker at det skal være skjenking til kl. 03.00.

Under punktet 2.3.2 om skjenketider bør det komme frem at tidene frem til kl 03 er maksimumstider i de nasjonale rammene, og strategien bør også vise til hva som er normaltidene anbefalt i de nasjonale rammene. IOGT mener det gir et feil inntrykk ved å oppgi maksimumstidene som tidene i strategien. Vi støtter forslaget om ikke å følge maksimumstidene og heller gå for kl 02.

Kapittel 2.2.2 og 2.3.3.2 - styrk de alkoholfrie sonene for barn og familier

IOGT er opptatt av at ungdom skal ha en trygg, god og rusfri ungdomstid. Dette innebærer blant annet å la arenaer for de unge forbli alkoholfrie, skape attraktive rusfrie møteplasser og styrke kultur- og fritidstilbudet. Hensynet til barn og unge bør være førende i skjenke- og salgspolitikken, og da er en viktig forebyggende faktor å begrense tilgangen til alkohol.

I avsnittet «Alkoholfrie soner 2.2.2» sier forslaget til strategi: "(...) dette gjelder for eksempel i tilknytning til båtliv, trafikk og områder særlig tilrettelagt for barn og unge". Alkoholfrie soner for å beskytte barn og unge går utover de arenaene som er "særlig tilrettelagt barn og unge". IOGT mener at arenaer der man ønsker familiedeltakelse bør vær inkludert i disse perspektivene. Å skrive at det kun er arenaer der det er "særlig tilrettelagt" for barn og unge begrenser dette perspektivet, og vi mener det heller bør stå "(...)områder der barn og unge er del av målgruppen, f eks idrettsarenaer".

For punktet "2.3.3.2 skjenking på idrettsarena/idrettsarrangement" mener IOGT i Norge at dette bør være inkludert i forståelsen av alkoholfrie soner. Strategien peker selv på at dette er arenaer som i stor grad benyttes av barn og unge, og vi mener at dette derfor bør være en alkoholfri arena. Selv om man ikke har opplevd rapportering av problemer rundt dagens situasjon, vil alkohol være en faktor som kan gjøre dette til en arena som familier, barn og unge unngår å delta på, og ikke ha en trygg og god opplevelse.

Utsett skjenkestart på nasjonaldagen

17. mai er en helt unik dag der vi i vår kultur og tradisjon har valgt å la barna være de mest sentrale aktørene i feiringen av Grunnloven, med barnetog og aktiviteter for familien fra morgen til langt ut på ettermiddagen. Det har mange steder i landet vært en svært uheldig utvikling med alkoholinntak både privat og på utesteder allerede fra tidlig morgenⁱ. Dette medfører at barn eksponeres for berusede voksne under det som primært skal være en trygg og morsom festdag i offentlige gater og på offentlige plasser. i. Mye av alkoholeksponeringen barna utsettes for, og alkoholinntaket blant voksne denne dagen, skjer på utesteder eller på arenaer hvor skjenkeløyve er gitt for anledningen. For å begrense problemene med de midlene kommunen rår over, anbefaler vi derfor sterkt at skjenkestart utsettes til kl. 16.00 på 17.mai.

IOGT står også bak kampanjen Hvit Jul, og Folkehelseinstituttet estimerer at 90 000 barn lever i et hjem der minst en av de voksne misbruker alkohol. At julaften er en dag det ikke selges eller skjenkes alkohol er å sende et tydelig signal om at barn tas på alvor.

Kapittel 2.2.1 – kontroll og reklameforbudet

Det er positivt at strategien legger opp til et økt fokus på å redusere alkoholreklame, spesielt på sosiale medier, jmf punkt 2.2.1. Vi ser frem til å følge dette arbeidet.

Vi oppfordrer til at bevillingshavere må søke på nytt hvert fjerde år og ber kommunen om å vurdere det. Med ny søknad i hver periode får politikerne vurdere bevillingssituasjonen regelmessig, som er anbefalt praksis, og det er enklere å luke ut uprofesjonelle aktører. Det vil i tillegg kunne bistå kommunen i å få innhentet ny og riktig informasjon på bevillingshavere. Når det gjelder myndigheten til å avgjøre søknader om skjenkebevilling som kommer opp i fornyingsprosessen og underveis i perioden oppfordrer vi til at kommunestyret har det siste ordet i disse sakene og at det ikke delegeres til formannskapet, et politisk utvalg eller til kommunedirektøren.

I tillegg oppfordres det til hyppige og grundige kontroller for at kommunen, som den øverst ansvarlige for skjenkingen, følger opp kravene i alkoholloven for en ansvarlig skjenkepolitikk. En ansvarlig politikk som begrenser tilgjengeligheten, reduserer forbruket. Mennesker med rusproblemer får det litt enklere om de har rusfrie miljøer rundt seg. På våre nettsider står det mer om IOGT sitt arbeid, tiltak vi jobber for og tallene som ligger bak vår politikk. Les mer på iogt.no/politikk.

Vennlig hilsen

Tor Arne Walskaar
Leder for IOGT Kristiansand og Område Agder i IOGT i Norge

Hanne Cecilie Widnes
Generalsekretær, IOGT i Norge

Kontaktinfo:
David Pletten Aasgard
Politisk rådgiver, IOGT i Norge
E-post: david@iogt.no

ⁱ <https://actis.no/images/Lokalvalgsrapport-2022-til-nettsiden.pdf>

ⁱⁱ iogt.no/erduenig/17mai

